

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПАЛОМНИЦТВА БРАЦЛАВСЬКИХ ХАСИДІВ В УКРАЇНІ

За даними Всесвітньої туристичної організації, щорічно здійснюють паломництво щонайменше 200 млн. осіб. Щорічно до лав паломників вливаються сотні тисяч людей. Специфіка паломництва визначається особливостями релігійної свідомості віруючих, що в свою чергу пов'язано з характером віроповчальної доктрини і культової практики тих чи інших регіональних напрямків. В Україні також набуває популярності цей напрям туризму. Саме тому дуже важливою постає проблема вивчення феномену хасидського паломницького руху в Україні на прикладі брацлавських хасидів в контексті перспектив розвитку України як толерантної туристської держави зокрема та своєрідної мекки паломництва різних релігійних конфесій.

Могила цадика Раббі Нахмана (Брацлавського), духовного лідера брацлавських хасидів, в Умані привертає в місто десятки тисяч прихильників хасидизму. Вони вважають своїм обов'язком побувати хоча б раз у своєму житті на могилі цадика Нахмана. Вони також вважають, що якщо вони зустрінуть Новий рік Рош Ха-Шана біля його могили, то наступний рік буде дуже щасливим для них. Рош га-Шана для євреїв – дні молитви та покаєння, вони посідають центральне місце в обряді святкування, обов'язково відвідується синагога. Свято дуже важливе для єврейського народу. Цього року юдеї святкували Рош га-Шана, єврейський Новий рік, з 2 по 4 жовтня. Саме тому на початку вересня хасиди вже почали прибувати в Україну, адже кошти малозабезпечених паломників покривають благодійні організації. Багаті юдеї почали прибувати в Україну за день-два до свята. Незважаючи на те, що свято Нового року цього року відбулося пізно, воно тривало в жовтні два тижні. Всі паломники їхали через Молдову. Швидко перетнути кордон паломникам допомагав уряд Молдови, хоча через запровадженні певні обмеження до

України не доїхало за попередніми розрахунками біля 10 – 15 тисяч осіб. Цього року до Умані прибуло знов біля 40 тисяч паломників-хасидів, хоча очікувалося понад 50 тисяч.

Наразі в Умані на території синагоги на вулиці Туристів цього річ звели безоплатний туалет, кафе та мікву – водний резервуар для обмивання з метою очищення від ритуальної нечистоти. Також там була можливість для небагатих євреїв зробити собі чай, каву та поїсти. На території синагоги була також кухня для всіх охочих поїсти, а вся робота була зроблена на пожертви євреїв з усього світу. до Умані приїздила консул Ізраїлю для перевірки підготовки до свята. Вона спілкувалася з поліцією щодо заходів безпеки під час святкування. Щороку на святкування Рош га-Шана до Умані прибуває поліція Ізраїлю, цього року прибуло 16 осіб. Ізраїльські поліцейські допомагають українським правоохоронцям підтримувати правопорядок. Крім того було запроваджено необхідні заходи безпеки.

Як відзначають українські ЗМІ за посиланням на офіційну владу, за статистикою кількість паломників в Україні щороку збільшується, перш за все, в дні святкування єврейського Нового року. Так в 2007 році їх чисельність становила 14787 осіб (хасиди приїжджали до Умані з 20 країн світу), в 2008 році – 15309 осіб, у 2009 – 18806 осіб (з 23 країн), то в 2010 році Умань відвідали 23637 хасидів з 23 країн світу. З 2010 року між Україною і Ізраїлем було підписано угоду про взаємний безвізовий в'їзд в країну. Завдяки цьому очікувалося подальше масове паломництво хасидів в Україну. Однак з деяких причин багато хасидів так і не потрапили до Умані. Кількість прочан у 2011 році – понад 26 тисяч осіб, в 2012 році – вже біля 30 тисяч осіб, в 2013 році Новий рік за юдейським календарем біля могили цадика Нахмана в Умані зустріли майже 30 тис. паломників (29 тис. 490 осіб за повідомленням міліції Черкаської області) з 16 країн, переважно з Ізраїлю. Аналітики вважають, що істотне збільшення кількості паломників відбулося завдяки скасуванню візового режиму.

В 2014 році на святкування 5775 юдейського нового року Рош-га-Шана 24 вересня, незважаючи на складну ситуацію в Україні, прибуло біля 30 тис. паломників-хасидів з 25 країн. В 2015 році в Умань приїхало понад 30 тис. паломників з 20 країн світу (близько 80% – з Ізраїлю). Вони традиційно шумно відзначили 5777-й Новий рік. В 2016 до Умані вже прибуло більше 30 тисяч прочан. В 2017 році в Умань на святкування єврейського Нового року Рош га-Шана приїхало понад 33 тисяч паломників-хасидів з 16 країн світу, зокрема 3112 дітей з різних країн і 14 жінок з Ізраїлю. У 2018 році в Умані було вже близько 35 тисяч хасидів. Щороку юдеї б'ють рекорди за кількістю бажаючих зустріти свій новий рік в Умані. 2019 рік не став винятком – на святкування Рош га-Шана до Умані знов приїхали понад тридцяти п'яти тисяч брацлавських хасидів. Околицю, де знаходиться могила їхнього духовного лідера Рабі Нахмана, охороняли 500 українських і 20 ізраїльських поліцейських.

У 2023 році свято було наймасовішим за останні три роки – близько 40 тисяч паломників. Ізраїльські, європейські та американські хасиди прибули до Умані як й торік через Молдову. У 2023 році єврейський Новий рік святкували з 15 по 17 вересня, на свято прибуло понад 37 тисяч паломників. У 2022 році Рош га-Шана проходив з 25 по 27 вересня, тоді до Умані прибуло 23 тисячі хасидів, у 2021 році – 30 тисяч, у 2020 році – 2,5 тисячі, така кількість пов'язана з карантинном, запровадженням через пандемію коронавірусу. Як вже зазначалося, очікувалося, що у 2024 році на святкування 5785 нового року до Умані прибуде понад 50 тисяч хасидів.

Так, хасиди продовжують щорічно стікатися до Умані, і число їх, між іншим, рік від року тільки зростає. Це пов'язано, по-перше, зі скасуванням візового режиму, а по-друге, з широким розповсюдженням брацлавського хасидизму в єврейських колах по всьому світу останнім часом та їх вірою в те, що їх подорож принесе їм благодать, зробить наступний рік благополучним та мирним. Тому можна зробити висновок, що Україна має великі можливості стати своєрідною меккою паломницького туризму та отримувати від цього багато користі як з економічної, так і духовної точки зору.

Список використаних джерел:

1. Yohanan Petrovsky-Shtern. The Anti-Imperial Choice: The Making of Ukrainian Jew. New Haven-London: Yale University Press, 2009. 384 p.
2. Зацепіна Н. О. Паломницький рух в Україні на прикладі брацлавських хасидів. VI International Scientific and Practical Conference. Perspective Directions Of Science And Practice. 02-03 March. 2020. Athens, Greece. 2020. С. 206–209.
3. Усмішки, емоції, молитви: тисячі хасидів з'їхалися в Умань на святкування Рош га-Шана. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/oblychchia-v-usmishkakh-emotsiyakh-ta-molytvi-uman-rosh-ha-shana/33142492.html> (дата звернення: 12.10.2024).